

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/120

Karar No : 1980/195

ÖZET : Politik ve ideolojik saikle işlenen, sıkıyönetim ilanına neden olan ve sıkıyöneti askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunan vaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekşi hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Muhittin Gül, Yurdaer Ünal, Mustafa Haleplioğlu.

O L A Y : Sanıklar, 4.11.1978 günü Ankara-Tandoğan Meydanında pahalılığı pr testo mitingi yapılırken M.K.E.Kurumu duvarlarına "BİJİ RIZGARIYI KURDISTAN" ibareleri taşıyan yazıları yazarken güvenlik kuvvetlerince yakalanmışlardır. Yenimahalle C.Savcılığınca 10.11.1978 günlü iddianame ile; milli duyguları yok etmek ve zayıflatmak düşüncesi ile ve ideolojik amaçla kürtçülük ve bölücülük propagandası yapmak, kamu hizmeti gören resmi binanın duvarlarına yazı yazmak suçlarından, sanıkların T.C.K.142/3 ve 537/2 maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle Yenimahalle Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Yenimahalle Asliye Ceza Mahkemesi; 23.1.1979 gününde, 1978/629-1979/21 sayılı ile "Sanıkların eylemlerinin 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinde sayılan suçlar kapsamında olduğu, yaygın şiddet hareketlerinin belirtisi olan bu suçlardan dolayı yargılama yamanın 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerine göre mahkemenin görevi dışında kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 N maralı Askeri Mahkemesi, 4.4.1980 gününde, 1980/910 sayılı ile "Clayın sıkıyönetim ilanından önce meydana geldiği, yaygın şiddet eylemleri ile doğrudan bağlantısının olmadığı, sanıklar hakkında mahkemece hakılan başka bir dava bulunmadığı, bu nedenle Askeri Mahkemenin görevli olmayacağı kanısına vararak, görev yerin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı gelinceye değin duruşmanın ertelenmesine karar vermiş ve ilgili belge örneklerini Mahkemesi'ne göndermiştir.

İNCHILANE VE GEREKÇİ : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, üye Fethi Özdural, İsmail Çğuz, Hakkı Müderisli, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 15.6.1980 günlü oturum geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşüncesi yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yavuz Ögüt'ün ve Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Ögüt'ün doğru tutardaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Esas No : 1980/120

Suç, sıkıyönetim ilanından önce işlenmiştir. Bu durumda görevli yargı yerini belirlenmesi için Anayasa'nın 124., ve 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinin birlikte gözönüne alınması gerekmektedir.

Sıkıyönetim ilan nedenlerini belirleyen Anayasa'nın 124 ve sıkıyönetim asker mahkemelerinin görevlerini belirten 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinde yer alan hükümler karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan milli duyguları yok etmek ve zayıflatmak amacıyla ülke bütünlüğünü bozucu nitelikte propaganda yapma suçu; Türk Ceza Yasası'nın 142/3. maddesinde "Anayasa'nın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâhazası kısmen veya tamamen kaldırmayı hedef tutan veya milli duyguları yok etmek veya zayıflamak için her ne surette olursa olsun propaganda yapma" biçiminde tanımlandığına, politik ve ideolojik amaçla, Anayasa'nın tanıdığı ülkenin ve milletin bölünmezliğini, hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemlerinin ve anarşik ortamın yaratılmasının kökenini oluşturmaya göre bu suçun, sıkıyönetim ilanını gerektiren ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunduğu ortadadır.

Bu nedenle, davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün bu görüşe katılmamışlardır.

SONUC : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 4.4.1. günlü 910 sayılı yazısı ile yapılan başvurusunun reddine, Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 16.5.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

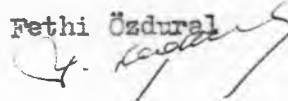
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

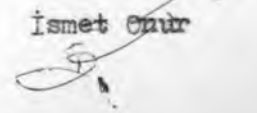
Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Çaur

Bu kararın Resmi gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

Esas No : 1980/120

Sanıklara isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılanmaları gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evveleminde Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun ilgil maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13.,14. ve 15 nci maddeleri ile tedvin edilmiştir. Sanıklara isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara,Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı Kanunun 13. maddesinde belirtildiğine ve sıkıyönetim ilânını gerektiren hallere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu maddede aynen " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları,sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla,Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalılarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" denildiğine nazaran,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin sıkıyönetim ilânına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin " Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlemiş bulunması şeklinde iki esas kabul edilmiş olmaktadır.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyimini hukuki durumlarının neden ibaret olduğunun tayin ve tesbiti için ;

a) Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 124. maddesinin,

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.'nin kararı münderecâtının incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C.Anayasası'nın 124. maddesinde sıkıyönetim ilân sebepleri olarak;

1- Savaş Hali,2- Savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi,3- Ayaklanma olması,4- Vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren,5- Ülkenin ve Milletin Bölünmesliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren,6- Anayasa'nı tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelen,7-Temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelen yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ise," Anayasa'nın 124.maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı 26.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere,sıkıyönetim yeniden iki ay süre ile uzatılması isteminde bulunulması " kararı laştırılmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7.bireşeminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar,bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.Meclisinin kararı münderecâtı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve sanığa isnat olunan fiiller nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildiğinde;Anayasa'nın 66 nci maddesi gereğince T.B.M.Meclisince savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilânına dair kararnamede olduğu gibi " Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilânının " karardaş-

Esas NO: 1980/120

tırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi; işbu sıkıyönetim ilân kararının Anayasa'nın 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilân sebeplerinden " Savaş hali "ni kapsadığı'nın düşünülmesi bahis konusu olamayacağına göre; sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçların ise murtabit suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüştür. Anayasanın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilân sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askeri mahkemelerince bakılması, sözü edilen mahkemelerin " Ceza etkinliğini arttırmak için hızlı yargılamayı sağlamak " şeklindeki kuruluş gayeleri ile bağdaşmaz. Bu Mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı arttırıldığına " surat " hususunda aynı oranda olumsuz etrileme bahis konusu olacağına ve da konusu olayda ise;

Sanıklara isnat olunan eylemin ,olağan hallerde işlenmesi bahis konusu olan 4.11.1979 günü Ankara Tandoğan meydanında pahallığı protesto mitingi yapılırken M.K.E.Kurumu duvağlarına " Biji Rızgariye Kürdistan " ibarelerini taşıyan yazıların yazıldığı ve işbu yazıların mahiyeti ve niteliği itibariyle T.C.K.mun 142/3 ve 537/2 nci maddelerinde yazılı suçların işlenmiş olduğu iddiasını kapsadığı anlaşıldığına ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile şiddete başvurulmuş olduğu söz konusu edilemeyeceği ve Anayasa'nın 124. maddesinde " Sıkıyönetim ilân sebepleri " olarak gösterilen bütün haller için sarahaten " yaygın şiddet hareketlerine " dönüşmüş olmaları şartı aranacağına göre, tetkik konusu olayda olduğu gibi şiddete dönüşük olmayan eylemlerin 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13. maddesi 1 nci cümlesinde yazılı " sıkıyönetim ilânına sebep olan suç olarak kabul edilemeyeceği ve ayrıca söz konusu fiilin sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş olduğunu zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve bu durum muvacehesinde de aynı maddenin 2. cümlesinde yer alan " Umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olması " koşulu da gerçekleşmediği ve yukarıda açıklanan koşulların gerçekleşmemesi halinde, sırf suçun sadece kanuni unsurları nazarı itibare alınarak ve bu nedenle herkesin sıkıyönetim halleri dışında olağan hallerde işleyebileceği bir suç tabaklamakla olayın nitelik ve işleniş şekline bakılmaksızın ve bu hususlar değerlendirilmeden sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu kabulü " ,1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi 2. cümlesinde yer alan "irtibatlı " ve 15 maddenin 1. fıkrasında açıklanan " Sıkıyönetim ilânına ve faaliyetlerine ilişkin " olma koşullarının ne nitelik ne nicelikte olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeklindeki kural ile bağdaşmayacağı gibi Anayasa'nın kanuni yargı başlığını taşıyan 32 nci maddesindeki " Hiçkimse Kanunen tabii olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz " şeklindeki ve sanıklar için " teminat " şartı olarak öngörülen görev kuralının uygulanmaması gibi çelişik bir durumun meydana gelmesini sağlayacağı ve netice itibariyle işbu nedenle sıkıyönetim ilânından önce ika edildiği iddia olunan dava konusu fiile Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılamıyacağı düşüncesiyle çoğunluk görüşüne karşıyız.

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Servet Tüzün